

УДК 629.114.2:534.1

РОЗРАХУНКОВА СХЕМА ДИНАМІЧНОЇ КОЛИВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ МОБІЛЬНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАСОБУ

Дерев'янюк Д.А., д.т.н., професор,
Бродовський Д.О., здобувач освіти, **Білоусов О.В.**, здобувач освіти
Поліський національний університет, м. Житомир

З проведених раніше досліджень [1, 2, 3,], можна виділити такі способи зменшення інтенсивності коливань у системі:

1. Зниження віброактивності джерела коливань – зменшення рівнів механічних впливів, що збуджуються джерелом. Для цього здійснюють урівноваження важільних механізмів і балансування роторів.
2. Внутрішній віброзахист об'єкта – зміною конструкції об'єкта, за якої задані механічні впливи викликають менш інтенсивні коливання об'єкта або окремих його частин.
3. Динамічне гасіння коливань – приєднанням до об'єкта динамічного гасника коливань, тобто додаткової динамічної системи, яка змінює характер коливань основної системи.

Вхідним сигналом у даній моделі є недеформівний ґрунт, однак найбільш точним методом розрахунку є польові вимірювання ґрунту під час проходження по ньому ТТС (транспортно-технологічного засобу) та зняття характеристики залежності щільності й висоти нерівностей від частоти. Подальші аналізи передбачають розробку математичної моделі ґрунту як в'язкопластичного тіла, що враховує такі параметри, як: внутрішнє зчеплення в ґрунті, товщина м'якого шару, модуль деформації, вологість і щільність.

У даній моделі трактор розглядається як динамічна система, що являє собою пов'язані (елементами підресорювання) системи, які надають пружність (c) і (k) – демпфувальні системи. У цій постановці коливальна модель трактора розглядається як стаціонарна система з варійованим коефіцієнтом жорсткості передньої підвіски, однак таким, що не змінюється в часі з точки зору подолання одиничної нерівності (тобто стійка щодо прикладеного впливу).

Розрахунок проводився з урахуванням технологічних процесів

виконання сільськогосподарських операцій: оранка лемішним навісним чотирікорпусним плугом ПЛН-4-35, призначеним для виконання оранки під зернові та технічні культури, а також у транспортному режимі.

Під час складання динамічної моделі враховувалися вертикальні коливання, оскільки вони вносять найбільш суттєвий внесок як у навантаженість конструктивних елементів трактора, так і впливають на комфорт та стан оператора [1]. У розрахунках розглядалися поздовжні коливання, при цьому рухи у поперечній площині не враховувалися (рис. 1). Даний трактор має класичну компоновальну схему, без підресорювання заднього моста (рис. 2). Для порівняльного аналізу також використовувалася схема з додатковим підресорюванням заднього моста, наведена на рис. 3.

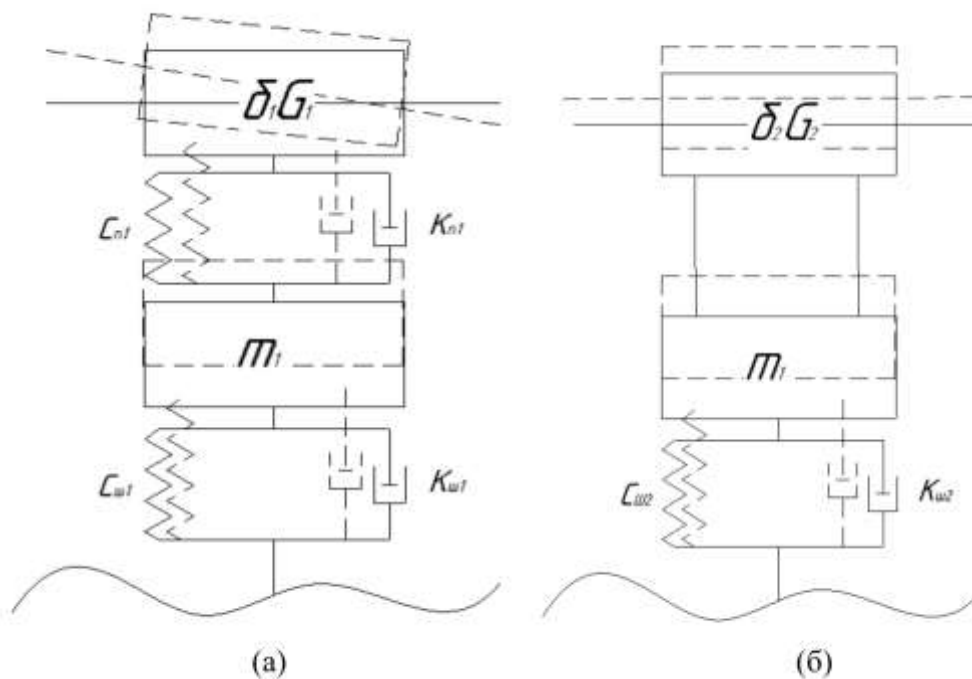

Рисунок 1 – Дискретні моделі передньої (а) та задньої підвісок трактора (б) з кутом тангажу при подоланні одиничної нерівності

Подальше розв'язання системи рівнянь зводиться до пошуку потенційної енергії на відріжку $t_2 - t_1$. Загальна методика розв'язання ґрунтується на рівнянні Даламбера – Лагранжа другого роду. Для знаходження потенційної енергії використаємо принцип Гамільтона:

$$S = \int_{t_1}^{t_2} (T - \Pi) dt$$

де: T , Π – кінетична та потенційна енергії системи, Дж.

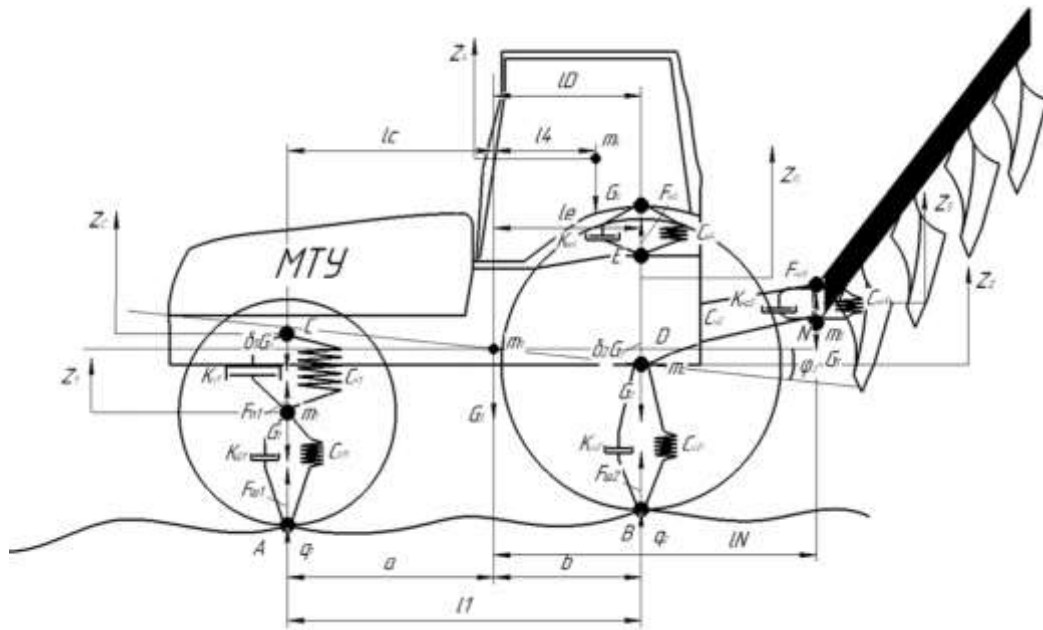

Рисунок 2 – Розрахункова схема коливальної системи МЕЗ з невідресореним заднім мостом

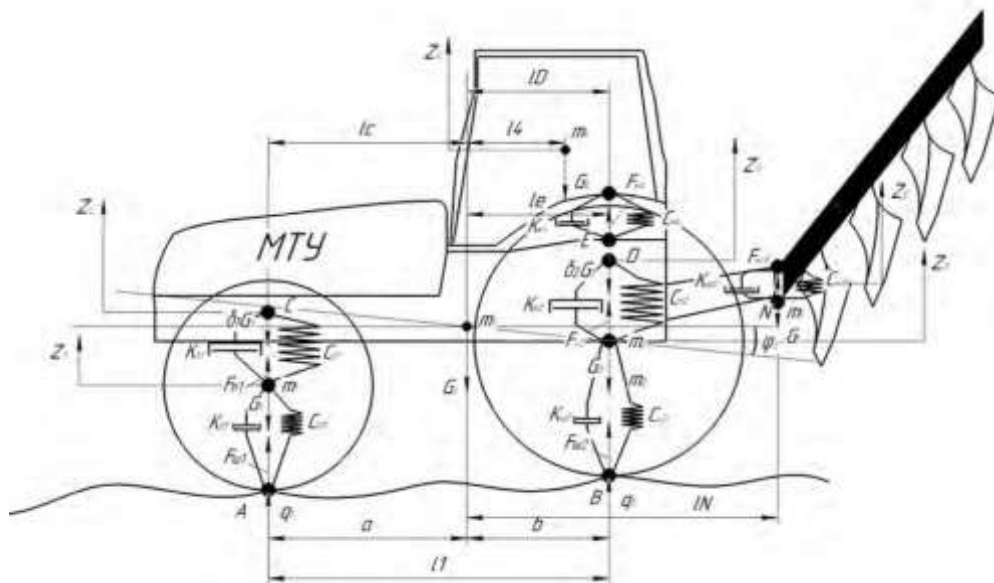

Рисунок 3 – Розрахункова схема коливальної системи МЕЗ з відресореним заднім мостом

До розрахункової схеми входять такі параметри: m_1 – маса переднього моста; m_2 – маса заднього моста; m_3 – маса остова; m_4 – маса кабіни; m_5 – маса навісного обладнання; G_1 – вага переднього моста; G_2 – вага заднього моста; G_3 – вага остова; G_4 – вага кабіни; G_5 – вага навісного обладнання; Z_1 – вертикальне переміщення точки переднього моста; Z_2 – вертикальне переміщення точки заднього моста; Z_3 – вертикальне переміщення остова;

Z_4 – вертикальне переміщення кабіни; Z_5 – вертикальне переміщення навісного обладнання; $F_{ш1}$ – зусилля, що виникає в місці контакту переднього колеса з опорною поверхнею; $F_{ш2}$ – зусилля, що виникає в місці контакту заднього колеса з опорною поверхнею; $F_{п1}$ – зусилля, що виникає у передній підвісці; $F_{п2}$ – зусилля, що виникає у задній підвісці; $F_{к4}$ – зусилля, що виникає у місці встановлення кабіни; $F_{но5}$ – зусилля, що виникає в системі навісного технологічного обладнання; $C_{ш1}$ – радіальна жорсткість передньої шини; $C_{ш2}$ – радіальна жорсткість задньої шини; $C_{п1}$ – жорсткість передньої підвіски; $C_{п2}$ – жорсткість задньої підвіски; $C_{к4}$ – жорсткість системи підресорювання кабіни; $C_{к5}$ – жорсткість навісного обладнання; δ_1 – частка ваги, що згідно з процентним розподілом МЕС припадає на передній міст; δ_2 – частка ваги, що згідно з процентним розподілом МЕС припадає на задній міст; a – відстань від центра мас МЕЗ до передньої осі; b – відстань від центра мас МЕЗ до задньої осі; l_c – відстань від вузла кріплення системи підресорювання переднього моста до остова; l_D – відстань від вузла кріплення системи підресорювання заднього моста до остова; l_E – відстань від нижньої точки вузла кріплення системи підресорювання кабіни до центра мас МЕС; l_N – відстань від центра мас знаряддя до центра мас МЕЗ (нижня точка кріплення); l_s – відстань від центра мас знаряддя до центра мас МЕЗ; l_1 – база МЕЗ; $r_{стп}$ – статичний радіус переднього колеса; $r_{стз}$ – статичний радіус заднього колеса.

ІНСТИТУТ МЕХАНІКИ ТА
АВТОМАТИКИ
АГРОПРОМИСЛОВОГО
ВИРОБНИЦТВА НААН
України

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
України

ІНСТИТУТ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТА
ПРИРОДНИЧИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОГО
ДОСЛІДНИЦЬКОГО ІНСТИТУТУ
(Польща)

МАТЕРІАЛИ
XIV-ї Науково-технічної конференції
«Технічний прогрес у тваринництві та кормовиробництві»

01-17 жовтня 2025 року

Глеваха - Київ
2025

УДК 631.171

Технічний прогрес у тваринництві та кормовиробництві: XIV Міжнародна науково-технічна конференція, смт Глеваха Київської області – м. Київ, Україна, 1-17 жовтня 2025 року: матеріали конференції. Глеваха-Київ. 2025. - 204 с.

В матеріалах конференції коротко викладені основні результати теоретичних та експериментальних досліджень з пріоритетних напрямків розвитку тваринництва та кормовиробництва. Наведені дані про ефективність результатів наукових досліджень та їх виробничої перевірки.

Матеріали розраховані на науковців та здобувачів наукового ступеня.

Організаційний комітет конференції: *Адамчук В.В.*, д.т.н., проф., академік НААН, директор Інституту механіки та автоматики агропромислового виробництва НААН України (голова оргкомітету); *Братишко В.В.*, д.т.н., проф., декан механіко-технологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (співголова оргкомітету); *Штробель В.Р.*, доктор наук, директор Інституту технологічних та природничих наук Національного дослідницького інституту, Польща, (співголова оргкомітету); *Собчук Генрик*, професор, голова вченої ради Інституту технологічних та природничих наук Національного дослідницького інституту, Польща, (співголова оргкомітету); *Viacheslav Adamchuk*, д.т.н., професор і завідувач кафедри інженерії біоресурсів в Університеті McGill, Канада, (співголова оргкомітету); *Simone Pascuzzi*, д.т.н., професор кафедри агроекологічних та територіальних наук Університету Варі, Італія, (співголова оргкомітету); *Hristo Beloev*, д.т.н., професор Русенського університету, Болгарія, (співголова оргкомітету); *Maroš Korenko*, д.т.н., професор Словацького університету сільського господарства в Нітрі, Словачія, (співголова оргкомітету); *Jüri Olt*, д.т.н., професор агротехніки Естонського університету наук про життя, Естонія, (співголова оргкомітету); *Ребенко В.І.*, к.т.н., доц., доцент кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві НУБіП України (секретар оргкомітету); *Кузьменко В.Ф.*, к.т.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу механіки та автоматики біотехнічних систем у тваринництві ІМА АПВ НААН; *Хмельовський В.С.*, д.т.н., проф., завідувач кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві НУБіП України; *Ткач В.В.*, к.т.н., с.н.с. завідувач відділу механіки та автоматики біотехнічних систем у тваринництві ІМА АПВ НААН; *Фененко А.І.*, д.т.н., проф., головний науковий співробітник ІМААПВ; *Голуб Г.А.*, д.т.н., проф., професор кафедри тракторів, автомобілів та біоенергосистем НУБіП України; *Собчук Генрик*, професор, голова вченої ради Інституту технологічних та природничих наук Національного дослідницького інституту, Польща; *Ревенко І.І.*, д.т.н., проф., професор кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві НУБіП України; *Роговський І.Л.*, д.т.н., проф., завідувач кафедри технічного сервісу та інженерного менеджменту ім. М.П. Момотенка; *Заболотько О.О.*, к.т.н., доц., доцент кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві НУБіП України; *Сівак І.М.*, к.т.н., доц., доцент кафедри сільськогосподарських машин і системотехніки ім. П.М. Василенка НУБіП України; *Тітова Л.Л.*, к.т.н., доц., доцент кафедри технічного сервісу та інженерного менеджменту ім. М.П. Момотенка НУБіП України.

Рекомендовано до видання:

вченою радою ІМААПВ НААН України (протокол № 5 від «21» листопада 2025 р.);
вченою радою механіко-технологічного факультету НУБіП України
(протокол № 4 від «20» листопада 2025 року)

Адреси для листування:

08631, Київська обл., Васильківський р-н, смт. Глеваха, вул. Вокзальна, 11
03041, Україна, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 12, к. 11

E-mail: ima.apv.naan@gmail.com, mtf11k@ukr.net, info@animal-conf.inf.ua

Сайт конференції: <http://animal-conf.inf.ua>

© ІМА АПВ НААН України, 2025

© НУБіП України, 2025